

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 1997/67
KARAR NO : 1998/1

ÖZET: 1475 ve 5953 sayılı İş Yasalarının 3. maddeleri uyarınca, anılan Yasaların kapsamına giren işyerini bildirme yükümlülüğü çerçevesinde tesis edilen işlemde doğan davanın, özel hukuk alanına ilişkin bulunması nedeniyle adli yargı yerinde çözümlenmesinin gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : MARPRESS, Marmara Gazetecilik ve Yayın A.Ş.

Vekili : Av. Atakan Sonugelen

Davalı : Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

O L A Y : Doğuş Gazetecilik ve Yayın A.Ş.'nce çıkarılmakta olan Doğuş Gazetesinin "Doğuş" isim, imtiyaz ve rüçhan hakları, 10.3.1992 tarihinde noterlikçe düzenlenen devir anlaşması yoluyla, 20.000.000.-Tl. karşılığında ve 10 yıl süreyle MARPRESS A.Ş.'ne devredilmiştir.

Doğuş Gazetecilik ve Yayın A.Ş. tarafından, 31.7.1992 günlü yazı ile, Doğuş Gazetesinin yayın hakkının 10 yıl süreyle MARPRESS A.Ş. ne devredildiğinin; şirketleri adına kayıtlı dosyaya bildirilen tüm çalışanların, 1.7.1992 tarihi itibarıyla MARPRESS A.Ş. adına kayıtlı dosya kapsamına alındığının; şirketlerinde 30.6.1992 tarihi itibarıyla çalışan kimse kalmadığının, beyan edilmesi üzerine, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Kocaeli Bölge Müdürlüğüne her iki şirket adına açılmış olan dosyalar ile işyeri sicil numaraları iptal edilerek yapılan "işyeri el değişimi" işlemi sonucunda MARPRESS A.Ş. adına yeni bir dosya açılmış ve yeni bir işyeri sicil numarası verilerek 26.8.1992 günlü yazı ile ilgililere bildirilmiştir.

Davacı Şirket, Bölge Çalışma Müdürlüğüne 10.5.1993 tarihinde yaptığı itirazın reddi üzerine, imtiyaz sahibinden yalnızca isim hakkının devralındığını; olayda, tüzel kişilik devrinin ve bu şirkete ait demirbaş ve matbaa makinalarının satın alınmasının sözkonusu olmadığını; her iki şirketin de, ayrı tüzel kişilik olarak ve farklı işyerlerinde faaliyetlerine devam ettiklerini ileri sürerek, Bölge Çalışma Müdürlüğüne yapılan devir işleminin iptali ile şirketler arasında işyeri devri yapılmadığının ve her iki işyerinin ayrı işyerleri olduğunun tespiti istemiyle adli yargı yerine 6.7.1993 tarihinde dava açmıştır.

KOCAELİ 2.İŞ MAHKEMESİ; 8.7.1997 gün ve 1997/194-279 sayılı ile, Mahkemelerinin, dava konusu işlemin iptaline ve istem doğrultusunda tespitine ilişkin 3.4.1997 günlü, E.1993/373, K.1997/122 sayılı kararının temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 9. Hukuk Dairesince 8.5.1997 gün ve E.1997/8063, K.1997/8456 sayılı ile görev yönünden bozulması yolunda verilen karara uya-

rak, Yargıtay kararında belirtildiği üzere, davanın yasal dayanağını 1475 sayılı İş Yasasının 3. maddesi oluşturmakta ise de, 5521 sayılı İş Mahkemeleri Yasasının 1. maddesinde, bu mahkemelerce işçi ile işveren arasında doğan uyuşmazlıkların çözümleneceği yolunda sınırlama öngörüldüğü; olayda ise, işveren kabul edilen davacı şirket ile Bakanlık arasında da bir uyuşmazlık sözkonusu olduğundan davanın çözümünün idari yargının görev alanına girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar ise, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı Şirket, bu kez, işyeri el değişim işlemine karşı yaptığı itirazın reddi yolundaki Bölge Çalışma Müdürlüğü'nün 28.5.1993 günlü, işleminin iptali ile işyeri devri yapılmadığının ve iki işyerinin ayrı işyerleri olduğunun tespitine karar verilmesi istemiyle idari yargı yerine 17.7.1997 tarihinde dava açmıştır.

SAKARYA 2. İDARE MAHKEMESİ; 18.9.1997 gün ve 1997/908-598 sayılı ile, davacı şirkete, işyeri bildirgesi esas alınarak verilmiş olan sigorta numarasının iptal edilerek yayın hakkının devralındığı Doğu Gazetecilik ve Yayın A.Ş.'nin dosyası ile birleştirilmek suretiyle yeni dosya numarası tahsis edilmesinin, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Yasasının uygulanmasından doğduğu; anılan Yasanın 134. maddesi uyarınca davanın görüm ve çözümünün adli yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar da, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı Şirket vekilinin 20.10.1997 gününde mahkeme kaydına giren dilekçesi üzerine, idari yargı dosyası Sakarya 2. İdare Mahkemesi Başkanlığının 25.11.1997 günlü, 1997/908-598 sayılı yazısı ekinde Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına gönderilmiş olup, böylece adli ve idari yargı yerleri arasında 2247 sayılı Yasanın 14. maddesinde öngörülen şekilde olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş bulunmaktadır.

Başkanlığın 2.12.1997 günlü yazısı ile, adli yargıya ait dava dosyası da getirtilerek incelemeye alınmıştır.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Selçuk Tüzün'ün Başkanlığında, Üyeler: O.Hulusi Mustafaoğlu, M. Salim Özer, Nursel Aymakoğlu, Zafer Kantarcıoğlu, Dr. Erol Alpar ve Ertuğrul Taka'nın katılımlarıyla yapılan 9.2.1998 günlü toplantısında, Raportör-Hakim İsa Yeğenoğlu'nun davanın çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Erdoğan Güneş ile Danıştay Savcısı Tülin Özdemir'in davanın çözümünün adli yargının görev alanına girdiğine ilişkin yazılı ve sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Dava, gazete isim hakkının devriyle birlikte çalışanların da devredildiği bu nedenle dosyasının geçici süre kapatılması yolunda diğer şirket tarafından yapılan bildirim üzerine, işyerinin devredildiği gerekçesiyle ve iki şirkete ait dosyalar birleştirilmek suretiyle, davacı şirketin yeni dosya ve sicil numarasıyla takibine ilişkin Bölge Çalışma Müdürlüğü işleminin iptali ile şirketler arasında işyeri devri yapılmadığı ve her iki şirketin farklı işyerlerinde faaliyetlerini sürdürdüğü hususlarının tespiti isteminden ibarettir.

1475 sayılı İş Kanununun 3. maddesinde "Bu Kanun kapsamına girecek nitelikte bir işyerini kuran, her ne suretle olursa olsun devralan, çalışma konusunu kısmen veya toptan değiştiren, yapılan işin tamamlanması yüzünden veya herhangi bir sebeple sürekli olarak çalışmasını bırakan işveren, işyerinin unvan ve adresini, çalıştırılan işçi sayısını, çalışma konusunu, işin başlama veya bitme gününü, kendi adını, soyadını ve adresini, varsa işveren vekil veya vekillerinin adı, soyadı ve adreslerini, sürekli işlerde bir ay içinde bölge çalışma müdürlüğüne bildirmek zorundadır." hükmü yer almakta; 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanunun 3. maddesinde de aynı doğrultuda bir hükme yer verilmektedir. Anılan Yasalarda yer alan bu hükümler, Devletin, Anayasada yazılı olan işçi-işveren ilişkilerinde çalışma barışının sağlanmasını kolaylaştırıcı ve koruyucu tedbirleri almak görevini yerine getirebilmesi için, çalışma hayatı ile ilgili mevzuatın uygulanmasını izleme, denetleme ve teftiş etmesine olanak sağlamak amacını taşımaktadır.

Buna göre, işveren, anılan hükümlerde işaret edilen hususları bildirmek suretiyle idareye ilgili mevzuatın uygulanmasını izleme olanğını sağlamaktadır. Görüleceği üzere, dava konusu olayda idare, bir işveren tarafından yapılan bildirim esas alarak işyeri sicil kayıtlarını tutmak suretiyle izleme fonksiyonunu yerine getirmekte olup; ortada, idarenin kamu gücüne dayalı, resen ve tekyanlı olarak tesis ettiği ve idare hukuku alanında sonuç doğuran bir işlemi bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, idarece işyeri devri olarak yapılan bu kayıt işlemi, bir özel hukuk hükmüne dayanmakta olduğu gibi; davada istenilen tespitlerin konusu itibariyle şirketler arasında bir devir tasarrufu olup olmadığı araştırılırken, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun şirketlerin birleşmesi hakkında 146-151. maddeleri ile anonim şirketlerin birleşme şekillerinden devralmaya ilişkin 451. maddesi hükümlerinin gözönünde tutulacağı doğaldır.

Bu arada adli yargı yerince görevsizlik kararı verilirken, işyerini bildirmeye ilişkin hüküm 1475 sayılı İş Kanununda yer almakla birlikte bu konuda açılan davaya, 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 1. maddesi uyarınca, İş Kanununa göre işçi sayılan kimselerle işveren veya işveren vekilleri arasında iş akdinden veya İş Kanununa dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuk uyuşmazlıklarının çözümüyle görevli olmak üzere kurulan iş mahkemelerinde bakılamayacağı ifade edilmesine karşılık, anılan Yasa maddesinin yargı yolu bakımından sınırlama öngören bir hüküm taşımadığını da belirtmek gerekir.

Yasakoyucu tarafından ilgili mevzuatta görevli yargı yerinin belirlenmemiş olduğu hallerde, Anayasanın açık tuttuğu yargı yolunun kamu hukuku alanında idari yargı; özel hukuk alanında ise adli yargı olduğu açıklamayı gerektirmeyecek temel bir ölçüttür.

Belirtilen duruma göre, dava konusu işlemin idari nitelik taşıması; uyuşmazlığın çözümünde uygulanacak kuralların özel hukuk alanına ilişkin bulunması karşısında, davanın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu açıktır.

Açıklanan nedenlerle, İş Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

SONUÇ : Anlaşmazlığın niteliğine göre davanın adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiğine, bu nedenle Kocaeli 2. İş Mahkemesinin 8.7.1997 günlü, E.1997/194, K.1997/279 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 9.2.1998 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Selçuk TÜZÜN

Üye
O.Hulusi Mustafaoğlu

Üye
M.Salim Özer

Üye
Nursel Aymakoğlu

Üye
Zafer Kantarcıoğlu

Üye
Dr.Erol Alpar

Üye
Ertuğrul Taka

9.3.98 - 23281
Bu kararın 1. maddesi 2. maddesi'nde
yayımlı uygulanır.
Başkan V.

9/